

ชื่อวิทยานิพนธ์ : การศึกษาเปรียบเทียบพุทธปรัชญาการศึกษาของพระพรหมบัณฑิต  
(ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กับศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี

ผู้วิจัย : พระครูสังฆรักษ์กรกิจ ปิยธมฺโม (หงษ์สุข)

ปริญญา : พุทธศาสตรมหาบัณฑิต (พระพุทธศาสนา)

คณะกรรมการควบคุมวิทยานิพนธ์

: พระราชวชิรเมธี, ดร. ป.ธ.๙ พธ.บ., ศศ.ม., อ.ม., กศ.ด.

: ผศ.ดร.วรฤต เกื้อนช้าง ป.ธ.๙ ศษ.บ., ศษ.ม. ปร.ด.

: ผศ.อานนท์ เมธีวรณัฏฐ์ ป.ธ.๖ พธ.บ., ศษ.บ. กศ.ม.

วันสำเร็จการศึกษา : ๑๗ มกราคม ๒๕๕๖

### บทคัดย่อ

วิทยานิพนธ์เล่มนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาแนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาของพระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) เพื่อศึกษาแนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี และศึกษาการบูรณาการแนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาและการประยุกต์พุทธปรัชญาการศึกษาในการจัดการศึกษาของพระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กับ ศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ ด้วยการวิจัยเอกสาร และเอกสารที่ใช้ในการศึกษาประกอบด้วยพระไตรปิฎกที่เป็นหลักตลอดทั้งอรรถกถาและคัมภีร์อื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง เอกสารและงานเขียนของพระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) งานเขียนของศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับพุทธปรัชญาการศึกษา วิเคราะห์ข้อมูลโดยสรุปผลการวิจัยได้ดังต่อไปนี้

๑) การศึกษาแนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาของพระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) พบว่า มุ่งเน้นการพัฒนาที่ตัวบุคคลเป็นสำคัญ โดยเน้นแนวทางในการพัฒนา ๔ สดมภ์ ประกอบด้วย การพัฒนาศักยภาพ การพัฒนาสมรรถภาพ การพัฒนาคุณภาพ และการพัฒนามนุษยภาพ เพื่อให้สามารถผลิตคนที่มีความสมบูรณ์พร้อมทั้งความรู้ ความสามารถ และอุดมด้วยคุณธรรมจริยธรรม เพื่อพร้อมที่เดินทางเข้าสู่การประกอบอาชีพได้อย่างมีคุณภาพ

๒) การศึกษาแนวทางการจัดการศึกษาของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี พบว่า มีความสอดคล้องกับแนวทางการจัดการศึกษาตามแนวคิดของปรัชญาการศึกษาพัฒนาการนิยม ทั้งในด้านการกำหนดความหมายของการศึกษา จุดมุ่งหมายของการศึกษา หลักสูตร และวิธีสอน เพื่อเน้นที่การพัฒนาประสบการณ์ของผู้เรียนเป็นสำคัญ

๓) การศึกษา การบูรณาการแนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาและการประยุกต์พุทธปรัชญาการศึกษาในการจัดการศึกษาของพระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร ธมฺมจิตฺโต) กับ ศาสตราจารย์ ดร. สาโรช บัวศรี พบว่า ส่วนใหญ่แนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาของพระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร

ฉมฺมจิตฺโต) มีความโดดเด่นในการนำเสนอตัวอย่างหรือเรื่องราวที่มีความสอดคล้องกับอภิปิณฑลสิกขา ได้แก่ สมาธิ เป็นหลัก ส่วนแนวคิดพุทธปรัชญาการศึกษาของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี มีความสอดคล้องกับอภิปิณฑลสิกขา ได้แก่ ศีล เป็นหลัก ในการบูรณาการแนวคิดเกี่ยวกับอภิปิณฑลสิกขา ได้แก่ ปัญญา พระพรหมบัณฑิต (ศ.ดร.ประยูร ฉมฺมจิตฺโต) เน้นเกี่ยวกับองค์ประกอบของพุทธปรัชญาการศึกษา ที่เรียกว่า จตุสัณณิกข์ของการศึกษา คือ การพัฒนาศักยภาพ โดยมุ่งสอนเรื่องโยนิโสมนสิการ และให้ผู้เรียนรู้จักถ่วงน้ำหนักข้อมูลดิบให้เป็นองค์ความรู้ใหม่ และการศึกษาเพื่อพัฒนามนุษยภาพ โดยมุ่งให้เสรีภาพทางความคิด คือ คิดตามหลักโยนิโสมนสิการ แสวงหาความรู้ด้วยตนเองตลอดเวลา และในแนวคิดของศาสตราจารย์ ดร.สาโรช บัวศรี ด้านความหมายของการศึกษา มีเป้าหมายเพื่อสอนให้ผู้เรียนมีความเจริญงอกงามทางปัญญา และด้านวิธีการสอน ที่เน้นวิธีการสอนด้วยวิธีการแห่งปัญญา ให้ยึดถือในปัญญาธรรมเป็นสำคัญ ในการจัดการเรียนการสอน

**Thesis Title** : THE STUDY OF INTEGRATION OF BUDDHIST PHILOSOPHY  
ACCORDING TO CONCEPTS OF PHRA BRAHMAPANDIT  
(PROF. DR. PRAYOON DHAMMAJITTO) AND PROFESSOR  
DR. SAROJ BUASRI

**Researcher** : PHRAKRUSANGKARAK KORRAKITE PIYATHAMMO

**Degree** : Master of Arts (Buddhist Studies)

**Thesis Supervisory Committee**

: Dr. Phrarachwacirametee Pali. IX, B.A, M.Ed., Ph.D.

: Assist. Prof. Anond Metheevarachatra Pali.VI, B.A, B.Ed., M.Ed.

: Asst.Prof.Dr. Worrakrit Thuenchang Pali IX,B.A., M.A.,Ph.D.

**Date of Graduation** : January 17, 2013

### Abstract

This study had 3 main objectives: 1) to study the concept on Buddhist Educational Philosophy of Phra Brahmapandit (Prof. Dr. Prayoon Dhammajitto), 2) to study the concept on Buddhist Educational Philosophy of Prof. Dr. Saroj Buasri and 3) to study the integrated concepts and applying Buddhist Educational Philosophy into educational management between Phra Brahmapandit and Prof. Dr. Saroj Buasri. This study was a qualitative research focusing on the study of some documents consisting of Tipitaka, commentaries, other religious books, documents and writing of both Phra Brahmapandit and Prof. Dr. Saroj Buasri, including some related research papers on Buddhist Educational Philosophy

The results of this study revealed as follow:

1)study the concept on Buddhist Educational Philosophy of Phra Brahmapandit, it was found that the main point emphasized significantly on the person's development by focusing on 4 types of development in order to build a person who would be fulfilled with knowledge, ability, virtue and moral and was ready to walk into qualified professional careers such as development of capacity, development of capability, development of quality and development of human resource.

2) The concept on Buddhist Educational Philosophy, it showed that his concepts got along with the educational management as the concept of Evolution Philosophy for the aspects of setting the definition of education, objectives, curriculum and teaching methods in order to focus significantly on the development of the learners' experiences.

3) Studying the integrated concepts and applying Buddhist Educational Philosophy into the educational management between Phra Brahmapandit and Prof. Dr. Saroj Buasri, it revealed that most of Phra Brahmapandit concepts pointed out the outstanding presentation of examples or matters which could get along with Adhicittasikkha (Training in higher mentality) such as Samadhi (concentration). For Prof. Dr. Saroj Buasri's concepts could get along with Adhisilasikkha (Training in higher mentality) such as Sila (moral). Due to the integrated concepts, it appeared that they dealt with Adhipannasikkha ( Training in higher wisdom) such as Panna (wisdom). Phra Brahmapandit concepts emphasized on the complement of Buddhist Educational Philosophy called Jathusadom of Educational ( The management of governing in the old time of Thai society) which meant to the development of capacity focusing on both teaching Yonisomanasikara ( wise attention) and providing the learners to screen raw data into new knowledge, including the management of human resource by emphasizing on providing freedom to think according to the principle of Yonisomanasikara that the learners could seek for some knowledge by themselves all the time. For Prof. Dr. Saroj Buasri's concepts pointed out on the definition of education which having the goal to teach the learners to create wisdom prosperity. And for the aspect of teaching method, it was found that he emphasized on the teaching method of wisdom by holding on Panna-dhamma (perception on reasons, consideration to understand the matters of things to reach to the fact) in meaning the teaching and learning process.